

ПРИРОДА - НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ

Синій Вир

Регіональний еколого-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне
угіддя міжнародного значення
(Рамсарська конвенція)

Озеро Синевир - одне із семи
природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року

Лютій, 2022 р.

№ 2 (334)

НПП «Синевир» передав автомобіль колегам з НПП «Тузловські лимани»

4 лютого національний природний парк «Синевир» відвідала делегація з НПП «Тузловські лимани» (Одеська область) на чолі з директоркою Іриною Вихристюк.

Гостей зустрів директор НПП «Синевир» Микола Дербак, який детально розповів про діяльність установи, особливості території та її розвиток.

Гости ознайомилися з веденням природоохоронної, еколого-освітньої, наукової та рекреаційної діяльності. Вони відвідали Синевирське озеро, Реабілітаційний центр бурого ведмедя та Синевирсько-Полянське ПОНДВ, оглянули рекреаційні об'єкти та

перейняли досвід природоохоронних науково-дослідних відділень.

Хорошим подарунком від НПП «Синевир» для колег з Одещини став автомобіль ВАЗ 21214, ключі від якого Ірині Вихристюк вручив Микола Дербак. Це стало можливим за розуміння і підтримки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Директор НПП «Синевир» Микола Дербак побажав колегам з нацпарку «Тузловські лимани» активно трудитися на благо охорони і збереження природи.

Любов ГРЕЧИН, фахівчина відділу еколого-освітньої роботи НПП «Синевир».

Облікували диких тварин

З метою встановлення місць перебування диких тварин, їх територіальне розміщення і чисельність, у національному природному парку «Синевир» цими днями здійснено зимовий облік тварин. Його провели працівники служби державної охорони природно-заповідного фонду і науковці нацпарку.

Під час обліку фахівці застосували метод маршрутного обліку тварин за слідами на снігу. Обліковці провели картування і подвійне картування слідів. Зіbrane дані використовують для наукової роботи, розробки заходів з охорони і підгодівлі диких звірів.

Тетяна КРАСНЯНИК, фахівчина І к. відділу еколого-освітньої роботи НПП «Синевир».

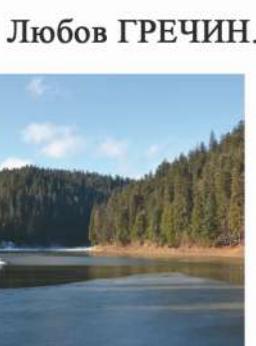
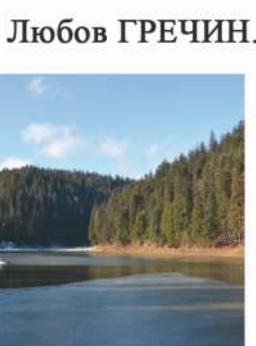
У НПП «Синевир» відзначили Всесвітній день водно-болотних угідь

У національному природному парку «Синевир» відбувся «круглий стіл» з нагоди Всесвітнього дня водно-болотних угідь. На зібранні обговорювались питання важливості водно-болотних угідь для багатьох аспектів діяльності та здоров'я людини, а також ролі екосистем у справі збереження біорізноманіття.

З доповідю перед учасниками «круглого столу» виступив заступник начальника наукового відділу Юрій Ярема. Він звернув увагу на відновлення та збереження водно-болотних угідь, застосування природоорієнтованих рішень для накопичення води, адаптації до змін клімату та вирішення багатьох соціально-економічних питань, пов'язаних з використанням природних ресурсів.

Начальник відділу рекреації Федір Матічин відзначив важливість

Ведмеді сплять! Це ознака успішної реабілітації

Життя у Реабілітаційному центрі бурого ведмедя національного природного парку «Синевир» проходить відповідно до сезонних змін клімату. В поточній зимі кількість ведмедів бурих, що залягли в зимову сплячку залежить чітко від температурного режиму, коли в навколишньому середовищі від -7°C цілодобово, то простежується активне залягання ведмедів у барлоги.

Зараз у Реабілітаційному центрі мешкає 31 бурій ведмідь. Цієї зими залягли до зимового сну такі ведмеди: Бубочка, Роза, Потап, Балушка, Маша, Джин, Балу, Ляля, Бася, Надя, Борька, Граф, Соня, Лола, Катя, Тимоша.

На території 12 га Реабілітаційного центру споруджено 24 штучні барлоги, проте більшість клишоногих полюбляють самостійно влаштовувати собі місця для зимівлі.

З кожним роком у центрі реабілітації все більше ведмедів впадають в зимову сплячку. Це свідчить про те, що вони добре вгодовані, організм тварин повертається до природних інстинктів, це також є свідченням успішної реабілітації.

Марина ДЕРБАК,
молодша наукова співробітниця
НПП «Синевир».

Національний природний парк «Синевир» – об'єкт Смарагдової мережі Європи

Національний природний парк «Синевир» створений у 1989 р. з метою збереження, відтворення та рационального використання природних ресурсів, комплексів і об'єктів, які мають особливу освітню, наукову, рекреаційну та естетичну цінність в межах різних висотних поясів від 440 до 1719 м.н.р.м., загальною площею 43081.8 га. в тому числі вкриті лісом 31746.1 га. Парк розташований в центрі південного макросхилу Українських Карпат.

НПП «Синевир» в 2001 році вперше долучився до Договірної системи створення Смарагдової мережі Європи та став членом партнерства (2006 р.) з Договірними сторонами Бернської конвенції, що географічно комплементарна мережі Європейського Союзу NATURA 2000. У 2013 році парк став одним із об'єктів ПЗФ України номінантам у кандидати, а в 2017 році його включено у якості постійного члена Смарагдової мережі Європи.

Метою створення Смарагдової мережі Європи є охорона і збереження природних оселищ та природної флори і фауни. Об'єкти в межах Смарагдової мережі Європи разом із територіями NATURA 2000 становлять ядро Загальноєвропейської екологічної мережі, яка також підтримується Бернською конвенцією та виконує її вимоги, а території – комплекси та об'єкти, що підлягають особливій охороні і збереженню відповідають територіям особливого природоохоронного значення.

Одним із завдань НПП «Синевир» є проведення комплексних наукових досліджень і моніторингу за станом навколишнього природного середовища, в ході виконання яких можна виявити та визначити особливо цінні природні об'єкти живої і неживої природи. Природне середовище існування та його біологічне і ландшафтне різноманіття, яке має важливе наукове, екологічне значення на регіональному, національному та міжнародному рівнях статусу охорони, які знаходяться під загрозою зникнення в Європі, що потребують впровадження спеціальних заходів на їх збереження та охорону.

На території парку обліковано 6 типів природних середовищ існування відповідно до Бернської конвенції (1996 р.) за Резолюцією №4 розподілені на 21 підтип та 19 комплексів середовищ, що входять до угрупувань та оселищ рослин, тварин, які знаходяться під загрозою зникнення в Європі. Нара-

ховується 1966 видів рослинта 1725 видів тварин, із них рідкісних 133 види рослин і 28 видів тварин, ендемічних видів рослин 43, тварин 308, в тому числі хребетних 8, зникаючих видів тварин 4. Крім того, нараховується 61 об'єкт особливої охорони і збереження, 10 наукових полігонів, 22 постійні пробні площини, 20 тимчасових пробних площин, 10 наукових облікових маршрутів.

Особливо цінними природними об'єктами НПП «Синевир» є заповідні території площею 6414.8 га., букові праліси, що включені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (2865.04 га.), водно-болотні угіддя Міжнародного значення за Рамсарською конвенцією як середовище існування водоплавливих птахів (озеро Синевир, 29.0 га.), охоронні зони рідкісних видів рослин і тварин (914.8 га.), незаймані ділянки дикої природи (3030.0 га.), водні артерії (річки Теребля з її притоками протяжністю 426 км.), оліготрофні сфагнові болота (20.5 га.), мінеральні джерела (5 шт.), релікти деревних порід Юрського періоду мезозойської ери та ранньо-гелоценового періоду, геологічний об'єкт – Льодовиковий Кар, природні гідрологічні об'єкти – водоспади. Території ділянок, які є місцями зростання чи знаходження видів рослин і тварин, що занесені до регіональних, національних, міжнародних переліків, угод та конвенцій є чинними, що їх ратифікували Україна, які мають особливий статус охорони, а також рідкісні рослинні угрупування, що занесені до Зеленої книги України, а саме:

- регіональний червоний список – 98 видів рослин, 109 видів тварин;
- Червона книга України (2021) – 63 види рослин, 92 види тварин;
- Європейський червоний список – 3 види рослин, 19 видів тварин;
- Бернська конвенція «Про охорону флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» (1979) додаток I і II – 8 видів рослин, 130 видів тварин;
- Бонська конвенція «Про збереження мігруючих видів тварин» (1979) – 58 видів тварин;
- Вашингтонська конвенція (CITES) «Про Міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення» (1973) – 15 видів рослин, 27 видів тварин;
- конвенція «Про охорону

біологічного різноманіття» (Ріо-де-Женейро, 1992);

- конвенція «Про захист культурної та природної спадщини» (Париж, 1972);
- Рамкова конвенція «Про захист довкілля та сталій збалансований розвиток Карпатського регіону» (Бухарест, 2003);
- Міжнародний союз охорони природи (МСОП) – 1 вид рослин, 42 види тварин;
- лісові угрупування, що занесені до Зеленої книги України (2009) – 15 рідкісних рослинних угрупувань;

Крім того, на території НПП «Синевир» створено реабілітаційні центри з метою реабілітації тварин та їх утримання в напіввільних умовах та умовах неволі, а саме:

- Реабілітаційний центр бурого ведмедя – 31 особина;
- Реабілітаційний центр хижих птахів – 6 – 8 особин.

Загальна чисельність видів, що віднесені до Червоних списків та їх переліків на території парку становлять 188 видів рослин, 374 види тварин, які мають особливий статус охорони, як такі, що знаходяться під загрозою зникнення в Європі і світовому масштабі.

Особлива увага звертається на сучасні програми з охорони навколишнього природного середовища, що передбачають і трактують основні принципи збереження особливо цінних природних комплексів, об'єктів та відтворення в них біологічного різноманіття в цілому.

Невід'ємною частиною діяльності національного природного парку «Синевир» є не лише збереження природних комплексів і об'єктів та його біорізноманіття і ландшафтів, але і просвітницька діяльність. В освітніх закладах проводяться зустрічі зі школярами регіону та студентами вищих навчальних закладів України щодо тем охорони і збереження біорізноманіття.

Історичне перетворення природних екосистем сучасної території НПП «Синевир» відбувалося впродовж останніх п'яти століть з часу першого поселення людини в цьому регіоні.

У наш час найефективнішим способом збереження біологічного різноманіття природних екосистем є запровадження спеціальних заходів Смарагдової мережі, тобто, системи природоохоронних територій, екологічних принципів, передбачаючи обмежену, незначну експлуатацію та антропогенне навантаження на природні екосистеми.

Юрій ЯРЕМА,
заступник начальника наукового відділу НПП «Синевир».

Водно-болотні угіддя – на користь людям і природі

2 лютого 1971 року – день підписання Рамсарської конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів. Тож щорічно 2 лютого відзначається Всесвітній день водно-болотних угіддя.

У НПП «Синевир» цінним рамсарським угіддям є озеро Синевир.

За критеріями Рамсарської конвенції воно є рідкісне, високогірне або унікальне природне. Озеро є найбільшим в Українських Карпатах з об'ємом води 350 – 400 тис. м³. Така велика постійна водойма відіграє

важливу роль у регулюванню стоку річки Теребля до транскордонної річки Тиса, що є притокою Дунаю. Озеро і його площа водозбору відіграє важливу роль у забезпеченні якісною питною водою місцевих громад та акумулює велику кількість за об'ємом прісної води.

На околицях території даного об'єкта місцеві жителі займаються традиційними видами господарювання.

Озеро Синевир є одним з найбільш атракційних об'єктів Українських Карпат і важливим рекреаційним центром.

Оселища (лісові, водні) Синевира забезпечують існування великої кількості видів рослин і тварин, особливо водних і навководних, є одними з основних центрів біорізноманіття НПП «Синевир». Тут зростає 7 видів рослин та водиться 46

видів тварин, які занесені до Червоної книги України, а також 4 рослинні угрупування, що віднесені до Зеленої книги України. Синевир також входить до об'єкта Смарагдової мережі.

Озеро займає важливе місце у міфології горян, відображене у різноманітних складових мистецтва, зокрема літературі, живописі, кіновиробництві, фотографії. Воно є місцем проведення багатьох мистецьких пленерів.

У НПП «Синевир» розроблено новий паспорт водно-болотного угіддя міжнародного значення озера Синевир загальною площею 29 га. Водне плесо у період повноводдя становить 7 га. Його територія знаходиться в зоні стаціонарної та регульованої рекреації НПП «Синевир».

Марина ДЕРБАК,
молодша
наукова співробітниця
НПП «Синевир».

Характер січня

Місяць, рік/ температура	Січень 2018	Січень 2019	Січень 2020	Січень 2021	Січень 2022
Максимальна	+2.9	+2.4	+1.6	+2.5	+4,2
Мінімальна	-3.7	-5.1	-5.1	-4.06	-6.8
Середньодобова місячна	-0.4	-1.4	-1.75	-0.8	-1,4

січні становила - 6.8 °C, 1000 м, що сприяє пониженному тиску найвища +4.2°C. Обидва показники повітря, густота гідромережі, яка також зафіксовані у січні 2022 року. Варто відзначити, що найнижча температура повітря найхолоднішого місяця року січня -28 °C (25.01.2022 р.) була зафіксована в присілку Свобода. Це пов'язано з такими факторами як висота над рівнем моря

Тетяна НІРОДА,
наукова співробітниця;
Євгенія САВКА,
співробітниця наукового відділу.

Великі пішохідні маршрути

Трансканадська стежка – система пішохідних, велосипедних, водних та автомобільних стежок і шляхів, які з'єднують кожну провінцію та територію Канади. Загальна довжина стежки складає близько 24 тис. км., що робить її найдовшою в світі мережею туристичних маршрутів. Вона простягається від Атлантичного до Тихого та Північного Льодовитого океанів.

Найдовшим пішохідним маршрутом в Карпатах є Арка Карпат протяжністю 2,5 тис. км. Він пролягає через усі Карпати від м. Оршави до м. Братислави через 4 країни: Румунію, Україну, Польщу та Словаччину.

Транскарпатський туристичний маршрут вважається найдовшим

трекінговим маршрутом в Україні, який об'єднує Закарпатський та Східно-Карпатський туристичні шляхи і простягається на 520 км. Він починається у Великому Березному і пролягає через усі хребти Українських Карпат, крім Мармароського, та закінчується у с. Колочава на території національного природного парку «Синевир».

Найдовшим у Закарпатській області туристичним маршрутом є Закарпатський туристичний шлях, що складає 398 км. На території НПП «Синевир» він проходить хребтом Пішконя до села Колочава та простягається на 48 км.

Серед 13 туристичних маршрутів та стежок національного природного парку «Синевир» найдовшим є

маршрут с. Негровець – г. Горб – г. Негровець – г. Сигла – г. Прислопці – ур. Сухар, що складає 37 км. Його можна пройти в спокійному темпі за два дні та ознайомитися з мальовничою природою Горган. Кінцевою точкою маршруту є с. Колочава з гостинними закладами харчування та проживання. Тут знаходяться 10 музеїв та 20 пам'ятників, які відкриють допитливим мандрівникам цікаву історію краю.

Федір МАТИЧИН,
начальник
відділу рекреації
НПП «Синевир».

Зимові вихідні – прекрасна нагода для відпочинку. Саме у цей період чимало туристів їде в національний парк «Синевир». Тут є де відпочити і на що подивитись.

Особливо велика кількість

відпочиваючих їде на Синевирське озеро. У дні туристичного бума періодично в підніжжі озера утворювалися затори.

Проте в межах НПП «Синевир», окрім Морського ока, є ще чимало красивих і цікавих місць. Було би добре, якби потоки туристів розподілялися у часі по всій території парку. Таким чином і заторів би не було, і всім би було зручно. До цього закликає національний парк.

Принагідно нагадаємо, що цікавими туристичними місцями, окрім озера Синевир, є Реабілітаційний центр бурого ведмедя, водоспад Білий звір, музей «Старе село» та ще низка цікавих музеїв у Колочаві. В цьому ж населеному пункті туристи можуть відвідати центр реабілітації хижих птахів «Сапсан», напитися води з мінерального джерела, помилуватися мальовничими горами, глянути на велич карпатських пралісів.

Марина ПЕЧКАН.

Нова еколого-освітня атракція

Минулого року національний природний парк «Синевир» та Інститут еколого-релігійних студій побудували два екокласи просто неба: у Реабілітаційному центрі бурого ведмедя та урочищі Острікі. Це стало можливим завдяки реалізації проекту «Церква і НУО задля екоосвіти в національних парках». Екокласи будуть обладнані цікавими атракціями, які допоможуть молоді у активній формі більше дізнатися про природу. Одна з них – «Сліди звірів» (на фото). Ідею розробили фахівці відділу еколого-освітньої роботи НПП «Синевир», а технічне її втілення здійснили партнери Інституту еколого-релігійних студій.

Користуючись цим еколого-освітнім інструментом, молодь більше дізнається про фауну карпатських лісів. Наразі зима, тож ця активність використовується у візит-центрі НПП «Синевир» під час еколого-освітніх заходів, а навесні буде встановлена у екокласах просто неба.

Юрій БАБІЧИН,
начальник відділу
еколого-освітньої роботи
НПП «Синевир».

Несуть добру звістку

Впродовж десятка років настоятель Спасо-Преображенського храму села Слобода Ігор Бембило організовує своїх прихожан на коляду, яка вражає. Підготовка триває задовго до Різдва. Репетиціям приділяється особлива увага, тож й результат плідний. Послухати спів колядників з віддаленої Слободи бажають не лише мешканці цього невеликого гірського поселення. Цих колядників запрошують скрізь, починаючи від Міжгір'я і аж до Хуста. Щороку колядники з Слободи вітають працівників НПП «Синевир». Різдвяні свята 2022 року не стали винятком (на фото).

Любов ТІЛЬНЯК,
екскурсоводка
НПП «Синевир».

